

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØEA
od 26. siječnja 2017.¹

Predmet C-29/16

HanseYachts AG
protiv
Port d'Hiver Yachting SARL,
Société Maritime Côte d'Azur,
Compagnie Generali IARD SA

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Landgericht Stralsund (Zemaljski sud u Stralsundu, Njemačka))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Sudska nadležnost u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba (EZ) br. 44/2001 – Članak 27. – Litispendencija – Utvrđivanje suda koji je prvi započeo postupak – Članak 30. točka 1. – Pismo o pokretanju postupka ili istovjetno pismo – Pojam – Zahtjev koji je prije pokretanja same parnice podnesen za sudske vještačenje radi osiguranja ili izvođenja dokaza o činjenicama na kojima se može temeljiti buduća parnica – Parnica o meritumu koja je naknadno pokrenuta pred sudom iste države članice“

I – Uvod

1. Zahtjev za prethodnu odluku koji je sastavio Landgericht Stralsund (Zemaljski sud u Stralsundu, Njemačka) odnosi se na Uredbu Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima², točnije, u biti na tumačenje njezina članka 30. točke 1., u odnosu na njezin članak 27.³

2. Taj je zahtjev upućen u okviru spora između njemačkog društva i francuskih društava u vezi s odgovornosti njemačkog društva koja može proizaći iz kvara do kojeg je došlo na brodu koji je to društvo izgradilo i prodalo jednome od francuskih društava. Navedeni je kvar doveo do nekoliko postupaka koji su pokrenuti pred sudovima različitih država članica.

1 — Izvorni jezik: francuski

2 — SL 2001., L 12, str. 1. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19. svezak 3., str. 30.).

3 — Odmah na početku navodim da je Konvencija o [sudskoj] nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, potpisana u Bruxellesu 27. rujna 1968. (SL 1972., L 299, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.), kako je izmijenjena sljedećim konvencijama o pristupanju novih država članica toj Konvenciji (u daljnjem tekstu: Briselska konvencija), koja je zamijenjena Uredbom br. 44/2001, u članku 21. sadržavala pravilo slično pravilu koje se nalazi u članku 30. te uredbe, ali nije sadržavala odredbu sličnu članku 30. te uredbe. Sudska praksa Suda koja se odnosi na tumačenje navedene Konvencije može se prenijeti na tumačenje Uredbe br. 44/2001 u mjeri u kojoj su njihove odredbe sadržajno slične (vidjeti osobito presudu od 25. listopada 2011., eDate Advertising i dr., C-509/09 i C-161/10, EU:C:2011:685, t. 39.).

3. Prije svega, prvotni se kupac predmetnog broda obratio francuskom sudu sa zahtjevom za sudsko vještačenje radi izvođenja dokaza kako bi se prije pokretanja same parnice utvrdili dokazi o činjenicama na kojima bi se mogla temeljiti buduća parnica, u skladu s člankom 145. francuskog Zakonika o građanskom postupku (u daljnjem tekstu: ZGP), što je mjera izvođenja dokaza koja se obično naziva „*in futurum*”⁴.

4. Nakon podnošenja izvješća o vještačenju, do čega je došlo nakon tri godine, njemački prodavatelj i brodograditelj je pred sudom koji je uputio zahtjev pokrenuo parnicu povodom negativne deklaratorne tužbe, s ciljem utvrđivanja da tuženici u glavnom postupku uopće nemaju pravo koje bi protiv njega mogli isticati u vezi s predmetnim brodom. Nekoliko tjedana nakon pokretanja te parnice prvotni je kupac pred drugim francuskim sudom pokrenuo drugu parnicu o meritumu⁵ kako bi ostvario naknadu navodne štete i naknadu svojih troškova vještačenja.

5. Sud koji je uputio zahtjev pita se treba li, iako je potonja parnica pokrenuta nakon tužbe kojom je pred njim pokrenut postupak, ipak kao „sud osim onog pred kojim je prvo započet postupak”, primjenom članka 27. Uredbe br. 44/2001 prekinuti postupak, zbog postupka za prikupljanje dokaza koji je bio pokrenut u Francuskoj nekoliko godina prije pokretanja parnice pred njime. Naime, taj sud smatra da takav dokazni postupak može činiti jednu cjelinu s parnicom o meritumu koji je naknadno pokrenut u istoj državi članici, s obzirom na to da potonja čini materijalni nastavak prethodnog.

6. Taj sud dakle poziva Sud da odredi može li, u slučaju moguće litispendingije, pismeno kojim je pokrenut postupak pred sudom države članice koji je prije same parnice odredio mjere izvođenja dokaza biti „pismeno o pokretanju postupka ili istovjetno pismeno” u smislu članka 30. točke 1. te uredbe, u odnosu na parnicu o meritumu koja je naknadno pokrenuta pred drugim sudom te iste države članice.

7. U svjetlu razmatranja koja ću izložiti u daljnjem tekstu, smatram da članke 27. i 30. Uredbe br. 44/2001 treba tumačiti zajedno i da na pitanje koje je u biti postavljeno u ovome predmetu treba odgovoriti negativno.

II – Pravni okvir

A – Pravo Unije

8. Uredba br. 44/2001 u ovom je slučaju primjenjiva *ratione temporis*⁶.

4 — Mjere izvođenja dokaza koje se određuju izvan parnice se tako klasificiraju, posebice od strane francuskog Kasacijskog suda (vidjeti osobito presude 2. građanskog vijeća od 23. lipnja 2016., br. 15-19.671, i trgovačkog vijeća, od 16. veljače 2016., br. 14-25.340, dostupne na sljedećoj internetskoj adresi: <https://www.legifrance.gouv.fr>), za razliku od mjera koje se određuju tijekom parnice (vidjeti osobito Combes, G., i Ménétrey, S., „Incidents de procédure, Mesures d’instruction, Dispositions générales”, *JurisClasseur Procédure civile*, fascicule 634, 2016., t. 12., kao i 49. i slj.).

5 — Pojam „parnica o meritumu” ovdje treba shvatiti na način da obuhvaća svaku parnicu u kojoj se traži konačna odluka o predmetnim pravima i obvezama, bila ona pozitivna (kao što je to dosuđivanje naknade štete) ili negativna (kao što je to utvrđenje nepostojanja odgovornosti), za razliku od zahtjeva za odluke koje su samo privremene ili koje se odnose samo na pravila postupka ili na nadležnost.

6 — Točno je da je Uredba br. 44/2011 ukinuta Uredbom (EZ) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289.). Međutim, u ovom je slučaju još primjenjiva prva od tih dviju uredbi, jer je postupak koji je u tijeku pred sudom koji je uputio zahtjev pokrenut prije 10. siječnja 2015., dana od kada se primjenjuje druga uredba (vidjeti članke 66. i 81. Uredbe br. 1215/2012). Vidjeti također Beraudo, J.-P., i Beraudo, M.-J., „Convention de Bruxelles, conventions de Lugano et règlements (CE) n° 44/2001 et (UE) n° 1215/2012 – Compétence – Règles de procédure ayant une incidence sur la compétence”, *JurisClasseur Europe*, fascicule 3030, 2015., t. 62., gdje je pobliže navedeno da se Uredba br. 44/2001 treba primjenjivati kad je barem jedan od postupaka koji može dovesti do litispendingije pokrenut prije tog datuma.

9. Sukladno uvodnoj izjavi 15. te uredbe, „[u] interesu skladnog zadovoljavanja pravde potrebno je smanjiti mogućnost vođenja paralelnih postupaka i osigurati da u dvjema državama članicama ne budu donesene dvije nepomirljive presude. Mora postojati jasan i učinkovit mehanizam za rješavanje slučajeva litispencije i povezanih postupaka te za sprečavanje problema koji proizlaze iz razlika među državama članicama s obzirom na utvrđivanje trenutka od kojega se predmet smatra neriješenim [pokrenutim]. U svrhe ove Uredbe, taj bi se trenutak trebao autonomno utvrđivati”.

10. Poglavlje II. Uredbe br. 44/2001, koje se odnosi na „Nadležnost”, sadržava odjeljak 9. s naslovom „Litispencija – povezani postupci”.

11. Članak 27. te uredbe, koji se nalazi u navedenom odjeljku, određuje:

„1. Ako se pred sudovima različitih država članica vode postupci o istom predmetu u kojima sudjeluju iste stranke, svi sudovi osim onog pred kojim je prvo započet postupak zastaju sa postupcima, po službenoj dužnosti, sve dok se ne utvrdi nadležnost suda koji je prvi započeo postupak.

2. Nakon što se utvrdi nadležnost suda koji je prvi započeo postupak, svi ostali sudovi proglašavaju se nenadležnima u korist tog suda.”

12. U istom odjeljku 9., članak 30. točka 1. glasi kako slijedi:

„U svrhe ovog odjeljka, smatra se da je sud započeo postupak:

1. u trenutku u kojemu je sudu predano pismeno o pokretanju postupka ili istovjetno pismeno, pod uvjetom da tužitelj nakon tog nije odustao od poduzimanja koraka koje je trebao poduzeti za potrebe dostave pismena tuženiku [...]”

13. Članak 31., koji se nalazi u odjeljku 10. navedenog poglavlja, pod naslovom „Privremene i zaštitne mjere”, navodi da se „[p]red sudovima države članice može [...] uložiti zahtjev za određivanje takvih privremenih i zaštitnih mjera koje su predviđene u pravu te države čak i u slučaju u kojemu su, sukladno odredbama ove Uredbe, za donošenje sudske odluke o meritumu predmeta nadležni sudovi druge države članice.”

B – Francusko pravo

14. Sukladno članku 145. ZGP-a, koji se nalazi u Prvoj knjizi, s naslovom „Odredbe koje su zajedničke svim sudovima”, glavi VII., s naslovom „Sudsko izvođenje dokaza”, podglavi II. s naslovom „Mjere izvođenja dokaza”, „[a]ko prije pokretanja same parnice postoji opravdani razlog za osiguranje ili izvođenje dokaza o činjenicama o kojima može ovisiti ishod spora, na traženje svake zainteresirane osobe, povodom tužbe ili prijedloga za privremenu pravnu zaštitu, mogu se odrediti zakonom dopuštene mjere izvođenja dokaza”.

III – Glavni postupak, prethodno pitanje i postupak pred Sudom

15. Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje i iz spisa koji je dostavljen Sudu proizlazi da je HanseYachts AG društvo koje obavlja djelatnost izgradnje i prodaje brodova i koje ima sjedište u Greifswaldu (Njemačka), mjestu koje se nalazi unutar područja teritorijalne nadležnosti suda koji je uputio zahtjev.

16. Ugovorom od 14. travnja 2010., društvo HanseYachts prodalo je društvu Port d’Hiver Yachting SARL, čije se registrirano sjedište nalazi u Francuskoj, motorni brod koji je samo izgradilo, a koji je isporučen 18. svibnja 2010. u Greifswaldu i zatim prevezen u Francusku.

17. Taj je brod društvo Port d'Hiver Yachting preprodalo društvu Société Maritime Côte d'Azur (u daljnjem tekstu: SMCA), koje također ima sjedište u Francuskoj.

18. 1. kolovoza 2011. društvo HanseYachts i društvo Port d'Hiver Yachting sklopili su ugovor o distribuciji koji je sadržavao klauzulu o prenošenju nadležnosti u korist sudova u Greifswaldu, odredio njemačko pravo kao mjerodavno materijalno pravo i propisao da je navedeni ugovor zamijenio sve prijašnje pisane ili usmene sporazume između stranaka.

19. Nakon što se u kolovozu 2011. pojavio kvar na jednom od motora broda, društvo SMCA obratilo se tribunalu de commerce de Marseille (Trgovački sud u Marseilleu, Francuska) prijedlogom za privremenu pravnu zaštitu, koji je 22. rujna 2011. dostavljen društvu Port d'Hiver Yachting, radi zahtijevanja sudskog vještačenja prije pokretanja parnice, na temelju članka 145. ZGP-a. Društvo SMCA podnijelo je prijedlog i protiv društva Volvo Trucks France, u svojstvu proizvođača tih motora.

20. Društvo Compagnie Generali IARD SA (u daljnjem tekstu: Generali IARD) 2012. dobrovoljno je interveniralo u postupak, kao osiguravatelj društva Port d'Hiver Yachting. Društvo HanseYachts tijekom 2013. također je obuhvaćeno postupkom, kao graditelj predmetnog broda.

21. Vještak kojeg je odredio tribunal de commerce de Marseille (Trgovački sud u Marseilleu) podnio je svoj konačni nalaz i mišljenje 18. rujna 2014.

22. Društvo HanseYachts pokrenulo je 21. studenoga 2014. postupak pred Landgerichtom Stralsund (Zemaljski sud u Stralsundu) negativnom deklaratornom tužbom radi utvrđenja da društva Port d'Hiver Yachting, SMCA i Generali IARD uopće nemaju tražbinu koju mogu isticati protiv društva HanseYachts u odnosu na predmetni brod.

23. Društvo SMCA tužilo je 15. siječnja 2015. pred tribunalom de commerce de Toulon (Trgovački sud u Toulonu, Francuska) društvo Port d'Hiver Yachting, Volvo Trucks France i HanseYachts sa zahtjevom da im se solidarno naloži popravljavanje šteta koje to društvo tvrdi da je pretrpjelo zbog spornog kvara i da mu nadoknade troškove postupka sudskog vještačenja.

24. Budući da su tuženici u glavnom postupku istaknuli prigovor litispendencije na temelju članka 27. Uredbe br. 44/2001, sud koji je uputio zahtjev pita se treba li, kao „sud osim onog pred kojim je prvo započet postupak” zastati s postupkom sve dok se ne utvrdi nadležnost tribunala de commerce de Toulon (Trgovački sud u Toulonu)⁷, na temelju stavka 1. navedenog članka, ili, se, obratno, može smatrati „sudom pred kojim je prvo započet postupak” u smislu te odredbe, i, stoga, proglasiti tužbu u glavnom postupku dopuštenom⁸ i nakon toga nastaviti s ispitivanjem njezine osnovanosti.

25. Prema njegovu mišljenju treba slijediti taj drugi put u slučaju da Sud presudi da je postupak pred francuskim sudovima pokrenut tek podnošenjem tužbe o meritumu pred tribunalom de commerce de Toulon (Trgovački sud u Toulonu) 2015., to jest, nakon što je pokrenut postupak pred sudom koji je uputio zahtjev.

7 — Upućujući na presudu od 3. travnja 2014., Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, t. 49. i slj.), sud koji je uputio zahtjev smatra da odluka o meritumu tog francuskog suda ne može biti izložena odbijanju priznanja u drugim državama članicama. Dodaje da se tome ne bi protivila nikakva isključiva nadležnost njemačkih sudova i da tužitelja u glavnom postupku (društvo HanseYachts) i tužitelja u francuskom postupku (društvo SMCA) ne veže klauzula o izboru suda. Prema sudu koji je uputio zahtjev, francuski bi sudovi mogli temeljiti svoju nadležnost na članku 5. točki 3. Uredbe br. 44/2001, s obzirom na to da se štetni događaj dogodio u Francuskoj.

8 — Sud koji je uputio zahtjev smatra da mu je dodijeljena međunarodna nadležnost na temelju članka 5. točke 1. Uredbe br. 44/2001, koji se primjenjuje na ugovorne odnose.

26. Nasuprot tomu, ako se utvrdi da „pismeno o pokretanju postupka ili istovjetno pismeno” kojim se smatra da je pokrenut postupak pred francuskim sudovima, u smislu članka 30. točke 1. Uredbe br. 44/2001, nije navedena tužba, već zahtjev za sudsko vještačenje koji je podnesen već 2011. pred tribunalom de commerce de Marseille (Trgovački sud u Marseilleu), možda će trebati slijediti prvi put.

27. Sud koji je uputio zahtjev smatra da su ispunjeni uvjeti za litispendenciju navedeni u članku 27. stavku 1. te uredbe, s obzirom na to da su parnica o meritumu koja je pokrenuta pred tribunalom de commerce de Toulon (Trgovački sud u Toulonu) i parnica koja je u tijeku pred sudom koji je uputio zahtjev podnesene između istih stranaka i imaju isti predmet i osnovu.

28. U tim je okolnostima Landgericht Stralsund (Zemaljski sud u Stralsundu) odlukom od 18. siječnja 2016. odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Ako postupovno pravo države članice propisuje samostalan dokazni postupak, u kojemu je na zahtjev suda dobiveno mišljenje vještaka (ovdje: *expertise judiciaire* u francuskom pravu), i ako se u toj državi članici provede takav samostalni dokazni postupak te se potom u toj državi članici na temelju utvrđenja samostalnog dokaznog postupka tužbom pokrene parnica između istih stranaka:

Treba li u tom slučaju već pismeno kojim je pokrenut samostalni dokazni postupak smatrati ‚pismenom o pokretanju postupka ili istovjetnim pismenom’ u smislu članka 30. stavka 1. Uredbe br. 44/2001? Ili treba smatrati da je samo pismeno kojim je pokrenuta parnica ‚pismeno o pokretanju postupka ili istovjetno pismeno?’”

29. Pisana očitovanja podnijela su društva HanseYachts, Port d’Hiver Yachting, SMCA i Generali IARD, kao i Europska komisija. Francuska vlada dala je pisani odgovor na pitanja koja joj je uputio Sud primjenom članka 61. stavka 1. svog Poslovnika. Nije održana rasprava.

IV – Analiza

A – Uvodne napomene

30. Prije nego što nastavim sa suštinskom analizom pitanja koje je upućeno Sudu, želim iznijeti nekoliko napomena glede granica ispitivanja koje će trebati provesti.

31. Kao prvo, valja napomenuti da problematika temelja međunarodne nadležnosti u pogledu suda koji je uputio zahtjev i tribunala de commerce de Toulon (Trgovačkog suda u Toulonu) u ovom predmetu nije podvrgnuta ocjeni Suda, bez obzira na naznake koje je sud koji je uputio zahtjev iznio u tom pogledu⁹ i unatoč rezervama koje su u tom pogledu iznijele određene stranke koje su Sudu podnijele svoja očitovanja, osobito u vezi s postojanjem klauzule o izboru suda u ovom predmetu¹⁰.

9 — Vidjeti bilješke 7. i 8. ovog mišljenja.

10 — Komisija stoga sumnja da klauzula o dodjeli nadležnosti sudovima u Greifswaldu, koja je sadržana u ugovoru o distribuciji koji su društva HanseYachts i Port d’Hiver Yachting sklopila 2011. može imati retroaktivni učinak, u pogledu ugovora o prodaji koji su ta društva potpisala 2010. i da se ta klauzula može primijeniti na društvo SMCA, drugog tuženika, koji nije u ugovornom odnosu s tužiteljem u glavnom postupku. Međutim, ocjena tih elemenata, koji spadaju u okolnosti glavnog postupka, u okviru je postupka pokrenutog na temelju članka 267. UFEU-a na sudu koji je uputio zahtjev, a ne na Sudu, (vidjeti osobito, presude od 25. listopada 2012., Folien Fischer i Fofitec, C-133/11, EU:C:2012:664, t. 24., kao i od 25. travnja 2013., Asociația Accept, C-81/12, EU:C:2013:275, t. 41.).

32. Svaki od tih nacionalnih sudova trebat će odlučiti o svojoj vlastitoj nadležnosti s obzirom na činjenice iz kojih proizlazi glavni spor i u skladu s pravilima o nadležnosti koja proizlaze iz prava Unije, u ovom slučaju ustanovljena odredbama Uredbe br. 44/2001, kako su tumačene u mjerodavnoj sudskoj praksi Suda¹¹.

33. Osobito ističem da pravilo o rješavanju litispencije koje je sadržano u članku 27. Uredbe br. 44/2001 ne ide za utvrđivanjem razlike ili čak hijerarhije između različitih temelja nadležnosti koji su propisani navedenom uredbom i da se to postupovno pravilo, prema kojemu se prvenstvo daje mogućoj nadležnosti suda koji je prvi započeo postupak, zasniva samo na vremenskom redoslijedu kojim je pred predmetnim sudovima započet postupak¹².

34. Usto, ustaljena je sudska praksa da je isključivo na nacionalnom sudu koji je uputio zahtjev da, ovisno o pojedinostima predmeta o kojem odlučuje, ocijeni potrebu za prethodnom odlukom kako bi mogao donijeti svoju odluku, kao i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu¹³.

35. U tom pogledu, spomenut ću samo da se u svjetlu elemenata spora u glavnom postupku koje je iznio sud koji je uputio zahtjev – osobito vodeći računa o mjestu gdje je brodograditelj i prodavatelj (društvo Hanse Yachts) navodno isporučio predmetnu robu prvom kupcu (društvo Port d'Hiver Yachting) –¹⁴, ne može *prima facie* smatrati da bi odluka tog suda kojom je ustanovljena njegova vlastita međunarodna nadležnost, barem u pogledu navedenih stranaka, bila očito neosnovana i da postavljeno prethodno pitanje ne bi bilo relevantno jer nije korisno za rješenje tog spora¹⁵.

36. Kao drugo, s obzirom na različita gledišta koja su iznijeli sud koji je uputio zahtjev i stranke koje su podnijele očitovanja o pravilima nacionalnog prava koja su primjenjiva u ovom slučaju, i osobito glede pravnog sustava mjera izvođenja dokaza *in futurum* propisanih člankom 145. ZGP-a, ističem da pitanje točnog tumačenja odredbi unutarnjeg prava države članice ne može riješiti Sud¹⁶.

37. Naime, u okviru zahtjeva za prethodnu odluku, Sud može odlučivati isključivo o tumačenju ili valjanosti akata Unije iz članka 267. UFEU-a¹⁷. Međutim, Sud, koji je pozvan dati nacionalnim sudovima koristan odgovor kako bi im omogućio da odluče u glavnom postupku, može nacionalnim sudovima u duhu suradnje dati naznake koje smatra potrebnim, na temelju ukupnosti elemenata kojima raspolaže¹⁸. Kad postoji neizvjesnost glede sadržaja odredbi unutarnjeg prava, Sud će nastojati odlučiti vodeći računa o tom čimbeniku¹⁹.

11 — Konkretno, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da je u slučaju litispencije ocjena nadležnosti suda koji je prvi započeo postupak načelno na tom sudu, a ne na sudu pred kojim je započet drugi postupak (vidjeti osobito presudu od 27. lipnja 1991., *Overseas Union Insurance* i dr., C-351/89, EU:C:1991:279, t. 25. i 26.).

12 — Vidjeti osobito presudu od 22. listopada 2015., *Aannemingsbedrijf Aertssen i Aertssen Terrassements* (C-523/14, EU:C:2015:722, t. 48.)

13 — Vidjeti osobito presude od 27. veljače 2014., *Cartier parfums-lunettes i Axa Corporate Solutions assurances* (C-1/13, EU:C:2014:109, t. 24. i slj.), kao i od 3. travnja 2014., *Weber* (C-438/12, EU:C:2014:212, t. 33. i slj.)

14 — Vidjeti točke 15. i 16. ovog mišljenja.

15 — Podsjećam da Sud odbija odlučiti o prethodnom pitanju kao nedopuštenom kad je traženo tumačenje prava Unije očito hipotetsko i nije korisno za rješenje spora u glavnom postupku (vidjeti osobito presude od 22. svibnja 2014., *Érsekcsanádi Mezőgazdasági*, C-56/13, EU:C:2014:352, t. 36. do 38., kao i od 6. studenoga 2014., *Cartiera dell'Adda*, C-42/13, EU:C:2014:2345, t. 29.).

16 — Ta zadaća pada isključivo na nacionalne sudove (vidjeti osobito presude od 15. siječnja 2013., *Križan i dr.*, C-416/10, EU:C:2013:8, t. 58., kao i od 11. rujna 2014., *Essent Belgium*, C-204/12 do C-208/12, EU:C:2014:2192, t. 52.). Navodim posebnost u ovom predmetu, koja se odnosi na činjenicu da je sud koji je uputio zahtjev ovdje njemački sud, dok postupovna pravila o čijem sadržaju stranke raspravljaju nisu pravila njemačkog, već francuskog prava, čijim sadržajem i dosegom taj sud nužno ne vlada. Međutim, Sud ne može suditi je li tumačenje koje je dao sud koji je uputio zahtjev točno (presuda od 13. prosinca 2012., *Caves Krier Frères*, C-379/11, EU:C:2012:798, t. 36.).

17 — Vidjeti osobito presudu od 22. svibnja 2014., *Érsekcsanádi Mezőgazdasági* (C-56/13, EU:C:2014:352, t. 53.)

18 — Vidjeti osobito presude od 25. veljače 2015., *Grünewald* (C-559/13, EU:C:2015:109, t. 32.), kao i od 13. srpnja 2016., *Pöpperl* (C-187/15, EU:C:2016:550, t. 35.)

19 — Vidjeti osobito presudu od 17. siječnja 2013., *Zakaria* (C-23/12, EU:C:2013:24, t. 30.)

38. Konačno, Sud je opetovano presuđivao da pojmove koji su sadržani u Uredbi br. 44/2001 u načelu treba tumačiti autonomno, to jest u svjetlu vlastitih ciljeva odredbi tog instrumenta, a ne prema pravnim sustavima država članica, kako bi se osigurala ujednačena primjena tih odredbi²⁰. Stoga, tumačenje pravila o nadležnosti iz navedene uredbe, i osobito pravila koja se nalaze u njezinim člancima 27. i 30., ne smije ovisiti ni o pojmovima koje su usvojili zakonodavci i sudska praksa tih država²¹, ni o posebnostima spora u glavnom postupku²².

B – Sadržaj pitanja koje je postavljeno

39. Sud koji je uputio zahtjev svojim prethodnim pitanjem u biti pita Sud treba li, kad pravo jedne države članice propisuje dokazni postupak koji omogućuje određivanje sudskog vještačenja prije pokretanja same parnice i kad je tužba o meritumu zatim podnesena u toj državi članici na temelju rezultata navedenog postupka i između istih stranaka, smatrati da je pismeno kojim je pokrenut dokazni postupak „pismeno o pokretanju postupka ili istovjetno pismeno” u smislu članka 30. točke 1. Uredbe br. 44/2001, ili ta kvalifikacija pripada samo pismenu kojim je pokrenuta parnica o meritumu.

40. Čini se da sud koji je uputio zahtjev naginje prvom pristupu, koji odgovara tezi koju podržava troje tuženika u glavnom postupku, dok HanseYachts i Komisija biraju drugi pristup²³, koji je prema meni točan put tumačenja.

41. Poput Komisije, smatram da Sud iz sljedećih razloga treba preoblikovati pitanje koje mu je upućeno.

42. Prije svega podsjećam da je, u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda ustanovljenog u članku 267. UFEU-a, Sud treba nacionalnom sudu pružiti koristan odgovor koji će mu omogućiti da donese odluku u postupku koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud mora, ako je potrebno, preoblikovati postavljena pitanja²⁴. Na Sudu je također da iz cjelokupnog materijala koji mu je dostavio sud koji je uputio zahtjev, a osobito iz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku, izvuče odredbe prava Unije koje zahtijevaju tumačenje s obzirom na predmet spora koji je pred tim sudom, bez obzira na to je li na njih eventualno upućeno u tekstu prethodnih pitanja²⁵.

43. U ovom slučaju, čak iako se prethodno pitanje formalno odnosi samo na članak 30. stavak 1. Uredbe br. 44/2001, ta okolnost ne sprečava da Sud nacionalnom sudu koji je uputio zahtjev pruži sve druge elemente tumačenja prava Unije koji mu mogu omogućiti da odluči o predmetu koji se pred njim vodi.

20 — Taj je autonomni pristup Sud već odavno usvojio (vidjeti osobito presudu od 8. prosinca 1987., Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, EU:C:1987:528, t. 6. i 11., koja se odnosi na pojam litispencije u smislu članka 21. Briselske konvencije, kojemu je članak 27. Uredbe br. 44/2001 u bitnome jednak) i od tada je redovito potvrđivan (vidjeti osobito presudu od 28. srpnja 2016., Siemens Aktiengesellschaft Österreich, C-102/15, EU:C:2016:607, t. 30., koja se odnosi na tumačenje odredbi Uredbe br. 44/2001).

21 — Navodim da su stranke koje su podnijele očitovanja Sudu u ovom predmetu iznijele više argumenata nacionalnog karaktera.

22 — Nezavisni odvjetnik Jääskinen u svome stajalištu u predmetu Purucker (C-296/10, EU:C:2010:578, t. 89.), koje se također odnosi na tumačenje pravila o sudskoj nadležnosti koja su ustanovljena pravom Unije, pravilno ističe da „pristup koji Sud usvoji glede činjeničnih, postupovnih ili pravnih pitanja koja su svojstvena glavnom postupku mora biti neutralan, objektivan i nepristran. Podaci u ovom slučaju [...] ne mogu presudno utjecati na rješenje koje treba donijeti”.

23 — Francuska vlada u tom pogledu nije zauzela stajalište, imajući na umu da u ovom predmetu nije podnijela pisana očitovanja, već je usmeno odgovorila na pitanja koja je postavio Sud koja su se odnosila na sadržaj francuskog prava, točnije na mjere izvođenja dokaza propisane člankom 145. ZGP-a.

24 — Vidjeti osobito presude od 4. lipnja 2015., Brasserie Bouquet (C-285/14, EU:C:2015:353, t. 15.) i od 20. listopada 2016., Danqua (C-429/15, EU:C:2016:789, t. 36.)

25 — Vidjeti osobito presude od 13. veljače 2014., Airport Shuttle Express i dr. (C-162/12 i C-163/12, EU:C:2014:74, t. 30. i 31.) i od 3. srpnja 2014., Gross (C-165/13, EU:C:2014:2042, t. 20.)

44. Međutim, iz obrazloženja zahtjeva za prethodno pitanje proizlazi da, kako bi odredio treba li primjenom članka 27. Uredbe br. 44/2001 zastati s postupkom, sud koji je uputio zahtjev treba znati mora li se u slučaju kao što je spor u glavnom postupku smatrati „sudom osim onog pred kojim je prvo započet postupak” u smislu te odredbe, vodeći računa o trenutku, koji Sud treba ustanoviti s obzirom na navedeni članak 30., kada je, prema sudu koji je uputio zahtjev, između istih stranaka s istim predmetom i osnovom pokrenut postupak pred francuskim sudom. Stoga, prema mojem mišljenju, valja dati zajedničko tumačenje članka 27. i 30. te uredbe.

45. Nasuprot tomu, ne čini mi se korisnim u ovom predmetu definirati kao takav pojam „privremenih i zaštitnih mjera” u smislu članka 31. Uredbe br. 44/2001, s obzirom na to da sud koji je uputio zahtjev na kraju svoje odluke samo predlaže mogućnost uzimanja u obzir sudske prakse Suda koja se odnosi na taj pojam, u svrhu tumačenja članka 30. te uredbe analogijom²⁶.

46. S obzirom na sve te čimbenike, smatram da zahtjev za prethodnu odluku mora biti shvaćen tako da u biti traži da se utvrdi može li, u slučaju moguće litispendencije, trenutak u kojem je pokrenut postupak za određivanje mjere izvođenja dokaza prije pokretanja same parnice, biti trenutak u kojemu je u smislu članka 30. točke 1. Uredbe br. 44/2001 sud koji je pozvan odlučiti o zahtjevu o meritumu, koji je podnesen u istoj državi članici nakon rezultata te mjere, „započeo postupak”, s obzirom na to da dokazni postupak i naknadna parnica o meritumu mogu biti ista postupovna cjelina.

47. Ako se to tumačenje odbije, kao što predlažem, iz toga bi konkretno proizlazilo da sud druge države članice pred kojim je, kao u sporu u glavnom postupku, pokrenuta parnica o meritumu nakon pokretanja dokaznog postupka, ali prije navedene parnice o meritumu, koja je pokrenuta između istih stranaka i koja ima isti predmet i osnovu kao i glavni postupak, treba smatrati „sudom pred kojim je prvo pokrenut postupak” u smislu članka 27. te uredbe.

48. Prije pravog upuštanja u traženo tumačenje, valja potvrditi točnost prethodnih tvrdnji suda koji je uputio zahtjev prema kojima, u okolnostima poput onih u sporu koji se pred njim vodi, može postojati situacija litispendencije, u skladu s potonjim člankom.

C – Moguće postojanje situacije litispendencije s obzirom na članak 27. Uredbe br. 44/2001

49. Kako bi opravdao svoje prethodno pitanje, Landgericht Stralsund (Zemaljski sud u Stralsundu) oslanja se na premisi da postupak koji je pred njim u tijeku može ući u sukob s parnicom o meritumu koja je naknadno pokrenuta pred tribunalom de commerce de Toulon (Trgovačkim sudom u Toulonu) i da pravila koja se odnose na litispendenciju navedena u članku 27. Uredbe br. 44/2001 dovode do toga da taj njemački sud, kao „sud osim onog pred kojim je prvo započet postupak”, mora zastati s postupkom, s obzirom na to da se može smatrati da je ta tužba započela u stadiju dokaznog postupka koji je pokrenut pred tribunalom de commerce de Marseille (Trgovački sud u Marseilleu), s kojom čini jednu i istu cjelinu.

50. Nasuprot tomu, čini mi se da sud koji je uputio zahtjev ne smatra da mu se zbog litispendencije nameće da zastane s postupkom, u slučaju da se, upravo suprotno, dva francuska postupka smatraju odvojenima jedan od drugoga. Prema mojem mišljenju, obveza zastajanja mora u tom slučaju biti jasno isključena, u svjetlu elemenata prava Unije koje ću kasnije raspraviti, jer, s jedne strane, francuska je parnica o meritumu – ako se razmatra izdvojeno – pokrenuta nakon njemačke parnice o meritumu, i, s druge strane, francuski dokazni postupak nije imao istu osnovu i isti predmet kao potonji postupak te, u konačnici, više nije bio u tijeku u vrijeme kad je njemački postupak pokrenut.

26 — O toj sporednoj problematici vidjeti točke 77. i slj. ovog mišljenja.

51. Naime, podsjećam da članak 27. Uredbe 44/2001 uređuje jedino situacije litispencije u kojima su pred sudovima različitih država članica pokrenuti paralelni postupci koji mogu dovesti do nepomirljivih odluka²⁷, to jest „ako se vode postupci o istom predmetu u kojima sudjeluju iste stranke”. Sud je već u više navrata odlučio o tumačenju koje treba dati tom trostrukom uvjetu podudarnosti stranaka, predmeta i osnova²⁸, ističući da definicija potonjih pojmova treba biti razvijena autonomno, oslanjajući se na sustav i ciljeve navedene uredbe²⁹.

52. Glede prvog od tih triju kumulativnih kriterija, iz sudske prakse Suda proizlazi da je taj uvjet ispunjen kad su stranke u dva paralelna postupka iste, neovisno o tome što su njihovi postupovni položaji eventualno različiti³⁰.

53. U ovom je slučaju nevažno što je tužitelj pred francuskim sudom, društvo SMCA, tuženik pred sudom koji je uputio zahtjev, i obratno za društvo HanseYachts³¹. Također je nebitno što stranke nisu potpuno, već djelomično iste, kao u ovome slučaju, iako u takvoj situaciji sud pred kojim je započet drugi postupak ima obvezu ustupiti predmet samo ako su stranke postupka koji je se pred njim vodi također stranke postupka koji je prethodno pokrenut, dok se postupci između drugih stranaka mogu nastaviti pred tim sudom³².

54. Glede kriterija istovjetnosti osnove, Sud je pobliže naveo da potonji pojam treba shvatiti tako da obuhvaća „činjenice i pravno pravilo koji su navedeni kao tužbena osnova”³³. Uvjet koji se odnosi na istovjetnost predmeta, koji je definiran tako da odgovara „cilju tužbe”³⁴ – shvaćenom u širem smislu³⁵ – ponekad je obrađen zajedno s prethodnim kriterijem u sudskoj praksi Suda³⁶.

55. U ovom slučaju, kao što navodi sud koji je uputio zahtjev, iz navedene sudske prakse proizlazi da su ta potonja dva kriterija ispunjena glede moguće litispencije između tužbe kojom se traži utvrđenje da je tuženik odgovoran za štetu kao i, u skladu s time, osuda istog na isplatu naknade štete, poput one o kojoj odlučuje tribunal de commerce de Toulon (Trgovački sud u Toulonu),

27 — Uvodna izjava 15. te uredbe navodi da je „[u] interesu skladnog zadovoljavanja pravde potrebno [...] [maksimalno] smanjiti” rizik od takvih paralelnih postupaka i da su upravo u tu svrhu donesena ujednačena pravila koja omogućuju lakše rješavanje problema litispencije. Vidjeti također presudu od 27. lipnja 1991., Overseas Union Insurance i dr. (C-351/89, EU:C:1991:279, t. 16.), koja se odnosi na Briselsku konvenciju.

28 — Kao što ističe Komisija, nebitno je što njemačka verzija članka 27. Uredbe br. 44/2001 izričito ne sadržava razliku između potonja dva kriterija, koji se nalaze u ostalim jezičnim verzijama (vidjeti presudu od 8. prosinca 1987., Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, EU:C:1987:528, t. 14., o njemačkoj verziji članka 21. Briselske konvencije, koji odgovara navedenom članku 27.).

29 — Vidjeti osobito presudu od 22. listopada 2015., Aannemingsbedrijf Aertssen i Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, t. 38.)

30 — Vidjeti osobito presude od 8. prosinca 1987., Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, t. 13.) i od 22. listopada 2015., Aannemingsbedrijf Aertssen i Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, t. 41.)

31 — Zamjena postupovnih pozicija također je karakteristična za negativnu deklaratornu tužbu koju je pred sudom koji je uputio zahtjev pokrenulo društvo HanseYachts, koje želi biti oslobođeno odgovornosti koja je predmet postupka pred tribunalom de commerce de Toulon (Trgovački sud u Toulonu). U tom smislu vidjeti presudu od 25. listopada 2012., Folien Fischer i Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, t. 43.)

32 — Vidjeti presudu od 6. prosinca 1994., Tetry (C-406/92, EU:C:1994:400, t. 34. i slj.). U ovome predmetu sud koji je uputio zahtjev pobliže navodi da kad bi, primjenom članka 27. stavka 1. Uredbe br. 44/2001, zbog litispencije imao obvezu zastati s postupkom između društva Hanse Yacht i društva SMCA, tada bi koristio mogućnost koju mu priznaje članak 28. stavak 1. navedene uredbe, da, ovog puta zbog povezanosti, zastane s postupkom između društva HanseYachts i ostalih tuženika.

33 — Vidjeti osobito presude od 8. prosinca 1987., Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, t. 15.), gdje je Sud smatrao da se paralelni postupci o istom predmetu temelje na „istom ugovornom odnosu”, kao i od 14. listopada 2004., Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, t. 38.), gdje je Sud, upravo suprotno, smatrao da „pravno pravilo koje je [bilo] temelj svakog od dvaju zahtjeva [bilo] različito”.

34 — Vidjeti osobito presudu od 6. prosinca 1994., Tetry (C-406/92, EU:C:1994:400, t. 41.). U presudi od 8. svibnja 2003., Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, t. 31.), Sud je pobliže naveo da za ocjenu istovjetnosti predmeta treba uzeti u obzir samo zahtjeve tužitelja u paralelnim postupcima, a ne razloge koje je iznijela obrana.

35 — Vidjeti osobito presudu od 8. prosinca 1987., Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, t. 17.)

36 — Vidjeti osobito presudu od 24. listopada 2012., Folien Fischer i Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, t. 49.), o negativnoj deklaratornoj tužbi. Ta su dva kriterija bila jasno odvojena u drugim presudama (osobito u presudi od 22. listopada 2015., Aannemingsbedrijf Aertssen i Aertssen Terrassements, C-523/14, EU:C:2015:722, t. 43. do 46.).

osobito protiv društva HanseYachts, i tužbe tog istog tuženika kojom se traži utvrđenje da nije odgovoran za navedenu štetu, kao što je ona u pogledu koje je u tijeku postupak pred Landgericht Stralsundom (Zemaljski sud u Stralsundu) koju je pokrenulo društvo HanseYachts, s obzirom na to da je jedan od tih postupaka izravna suprotnost drugoga³⁷.

56. Međutim, to utvrđenje ne utječe na odgovor koji treba dati na pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev, koje se točnije odnosi na pitanje treba li se taj sud smatrati „sudom osim onoga pred kojim je prvo započet postupak” u smislu članka 27. u vezi s člankom 30. Uredbe br. 44/2001, zbog eventualnog spajanja u jednu cjelinu dokaznog postupka koji je pokrenut u drugoj državni članici i parnice o meritumu koja je naknadno pokrenuta u toj istoj državi, što je teza koju ne podržavam³⁸.

57. Radi potpunosti, pobliže navodim da smatram da je nemoguće utvrditi istovjetnost osnove i predmeta parnice o meritumu, poput one u sporu u glavnom postupku, za utvrđenje nepostojanja građanskopravne odgovornosti, i postupka za određivanje mjere izvođenja dokaza prije pokretanja same parnice, poput postupka sudskog vještačenja koji je pokrenut pred tribunalom de commerce de Marseille (Trgovački sud u Marseilleu), čak i ako su činjenice iz kojih proizlaze ta dva postupka iste. Smatram da je takvu dvostruku istovjetnost potrebno odbiti jer su i pravna pravila na koja se pozivaju tužitelji i ciljevi koji oni nastoje ostvariti u svakoj od tih dviju kategorija postupaka temeljno različiti, i to neovisno od posebnosti ovog slučaja.

58. Naime, kao što ističe Komisija, svrha predmetnog dokaznog postupka je da se odredi mjera izvođenja dokaza *in futurum*, čiji je cilj prije pokretanja same parnice osigurati ili izvesti dokaze o činjenicama koje eventualno mogu dovesti do naknadne parnice o meritumu. Iako takav postupak može imati kontradiktorni karakter³⁹, njegov konačni rezultat – u ovom slučaju, sudsko vještačenje – međutim ne obuhvaća ocjenu osnovanosti predmetnih prava – u ovom slučaju, u području građanskopravne odgovornosti. Naprotiv, predmet je parnice o meritumu, poput one koja se vodi pred sudom koji je uputio zahtjev, utvrđenje da uopće ne postoji odgovornost tužitelja za štete koje su nastale zbog kvara koji se pojavio na brodu koji je prodao. Dakle, tužitelj je cilj da dobije odluku o meritumu prava, kako bi okončao spor. Stoga mi se čini da rizik nepomirljivih odluka, na kojem se temelji sustav litispendinga propisan u članku 27. Uredbe br. 44/2001, ne postoji u slučaju postupaka koji imaju tako različite predmete.

59. Prema mojem mišljenju, temeljne razlike koje su tako utvrđene između dokaznog postupka prije pokretanja same parnice i parnice o meritumu koja se temelji na rezultatima tog postupka, govore protiv mogućnosti potvrđivanja da je pismeno koje je označilo pokretanje tog prvog postupka također pismeno kojim je pokrenut potonji postupak, kao što to smatra sud koji je uputio zahtjev.

37 — Vidjeti presudu od 19. prosinca 2013., NIPPONKOA Insurance (C-452/12, EU:C:2013:858, t. 42. i navedenu sudsku praksu).

38 — U tom pogledu vidjeti točke 60. i sljedeće točke ovog mišljenja.

39 — Kad je pred sudom pokrenut postupak pozivom za privremenu pravnu zaštitu, a ne tužbom, kao što je to bio slučaj pred tribunalom de commerce de Marseille (Trgovački sud u Marseilleu).

D – Eventualna kvalifikacija pismena kojim je pokrenut dokazni postupak prije pokretanja same parnice kao pismena koje je istovjetno pismenu kojim je pokrenut naknadni postupak o meritumu u smislu članka 30. Uredbe br. 44/2001

60. Sud je već bio zatražen da tumači članak 30. Uredbe br. 44/2001 u vezi s njezinim člankom 27. Tom je prilikom istaknuo da navedena uredba ne navodi pod kojim uvjetima nadležnost suda koji je prvi započeo postupak treba biti smatrana „utvrđenom” u smislu njezina članka 27., koji samo postavlja postupovno pravilo utemeljeno na kronološkom redu po kojem su pred dotičnim sudovima započeti postupci, ali da njezin članak 30. na ujednačen i autonoman način određuje datum od kojega se smatra da je pred određenim sudom „pokrenut postupak” u svrhu primjene odredbi te uredbe o litispendenciji⁴⁰.

61. Ističem da, kao što to pokazuju prve riječi korištene u članku 30. Uredbe br. 44/2001, materijalno pravilo koje se u njemu navodi primjenjuje se na sve odredbe sadržane u odjeljku 9. te uredbe, to jest ne samo na one primjenjive u slučaju litispendencije, koje se nalaze u njezinu članku 27., već također i na one koje su primjenjive u slučaju povezanosti postupaka, koje se nalaze u njezinu članku 28., i one koje se odnose na poseban slučaj kada paralelne tužbe potpadaju pod isključivu nadležnost više sudova, iz članka 29. te uredbe. Stoga tumačenje koje će se dati navedenom članku 30. treba biti prilagođeno svim tim različitim situacijama.

62. U ovom slučaju, kako bi opravdao široko tumačenje koje predlaže, a koje se sastoji u uključivanju dokaznog postupka u naknadni postupak o meritumu u istoj državi članici, sud koji je uputio zahtjev argument temelji, kao prvo, na tekstu članka 30. Uredbe br. 44/2001, iz kojeg proizlazi da pokretanje postupka pred sudom može proizaći ne samo iz „pismena o pokretanju postupka”, već i iz „istovjetnog pismena”, koje bi, prema sudu koji je uputio zahtjev, moglo odgovarati pismenu kojim je pokrenut postupak pred sudom koji je odredio predmetnu mjeru izvođenja dokaza *in futurum*.

63. Pripremni akti Uredbe br. 44/2001 ne donose korisna pojašnjenja glede te alternativne formule. Ističem da se ta formula već nalazila u članku 19. stavcima 1. i 4. Uredbe (EZ) br. 1348/2000⁴¹, čiji je tekst bio inspiriran međunarodnim instrumentom⁴². U svjetlu naznaka koje se odnose na pojam „istovjetnog pismena” u smislu tog međunarodnog instrumenta⁴³ i ocjene koja se nalazi u presudi Suda o Briselskoj konvenciji⁴⁴, čini mi se vrlo sumnjivim da je moguće usvojiti tezu koju podržava sud koji je uputio zahtjev.

40 — Presuda od 22. listopada 2015., Aannemingsbedrijf Aertssen i Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, t. 56. i 57.), glede utvrđivanja datuma na koji se smatra da je pred sudom započeo postupak, u smislu navedenih članaka, kada osoba podnosi prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva pred sucem istrage.

41 — Uredba Vijeća od 29. svibnja 2000. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim predmetima (SL 2000., L 160, str. 37.). Navedeni je članak 19., koji se odnosi na slučaj tuženika koji se nije upustio u postupak, preuzet u aktu koji je zamijenio Uredbu br. 1348/2000, to jest Uredbi br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. (SL 2007., L 324, str. 79.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 7., str. 171.).

42 — Prijedlog Direktive Vijeća, koji je iznijela Komisija 26. svibnja 1999., koji je doveo do usvajanja Uredbe br. 1348/2000 (COM (1999) 219 *final*) navodi da njezin članak 19. preuzima sadržaj članaka 15. i 16. Haške konvencije od 15. studenoga 1965. o dostavi u inozemstvo sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim predmetima (vidjeti točku 4.4. obrazloženja i komentar članka 19. navedenog Prijedloga).

43 — U svojem priručniku *Manuel pratique sur le fonctionnement de la Convention Notification de La Haye*, (Wilson & Lafleur, Montréal, 2006., t. 66. i 276.), Stalni ured Haške konferencije za međunarodno privatno pravo razlikuje pismena kojima se pokreće postupak od pismena u dokaznim postupcima i pobliže navodi da „[i]zraz ‚istovjetno pismo’ obuhvaća pismena koja imaju jednake učinke kao i pismo kojim se pokreće postupak, kao što je obavijest o žalbi [ili] zahtjev za intervenciju”.

44 — Sukladno presudi od 14. listopada 2004., Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, t. 59.), „rješenje kojim se privremeno određuje gornja granica odgovornosti[,] koje je na početku privremeno donio sud na kraju jednostranog postupka koje je zatim bilo predmetom kontradiktorne rasprave[,] treba smatrati pismenom koje je istovjetno pismenu kojim je započet postupak u smislu članka 27. stavka 2. navedene konvencije” Poziv u svrhu mjere izvođenja dokaza *in futurum* prema mojem mišljenju nije sličan takvom rješenju.

64. Osobito ističem da je navedeni članak 30. sastavljen od pojmova koji, s obzirom na to da su napisani u jednini, prema mojem mišljenju ne dopuštaju prihvaćanje te teze. Naime, taj članak određuje trenutak u kojem se „smatra [...] da je *sud* započeo postupak” i pri tome upućuje kako u svojoj točki 1., tako i u točki 2., na „trenut[ak] u kojemu je [dotičnom] *sudu* predano pismeno⁴⁵, suprotno ostalim odredbama te iste uredbe koji upućuju na „sudove” države članice općenito⁴⁶.

65. Ovaj terminološki podatak nije neutralan, posebice s obzirom na okolnosti poput onih u ovom slučaju, gdje francuski sud pred kojim je pokrenut postupak izvođenja dokaza nije isti kao sud pred kojim je pokrenut postupak o meritumu koji bi se smatrao nastavkom navedenog postupka. Činjenica da se ta dva suda nalaze u istoj državi članici nebitna je u pogledu pravila koje određuje trenutak pokretanja postupka pred pojedinim sudom, kao što je navedeno u spomenutom članku 30.

66. Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev navodi da je cilj članka 30. Uredbe br. 44/2001 izbjeći da se stranke zlorabno okoriste postupovnim razlikama unutar Unije. Rizik „torpediranja” koji taj sud spominje sigurno nije isključen⁴⁷, osobito u slučaju negativne deklaratorne tužbe, poput one u glavnom postupku⁴⁸. Međutim, smatram da „*forum shopping*” sam po sebi nije zabranjen Uredbom br. 44/2001 i da, u ovom slučaju, postupovni pristup koji je slijedilo društvo HanseYachts nema zlorabni karakter.

67. Iz uvodne izjave 15. Uredbe br. 44/2001⁴⁹ i zakonodavnih radova koji su joj prethodili⁵⁰ proizlazi da je glavni cilj donošenja njezina članka 30. bio smanjiti probleme i pravnu nesigurnost koje je prouzročila velika raznolikost odredbi koje su postojale u državama članicama za određivanje trenutka pokretanja postupka pred sudom, pomoću materijalnog pravila koje omogućuje utvrđivanje tog trenutka na jednostavan i ujednačen način⁵¹.

68. Dva niza kriterija navedenih u točkama 1. i 2. tog članka 30. utvrđuju ujednačeni mehanizam koji, kao što navodi društvo HanseYachts, sprečavaju tumačenje pojmova koji se u njima nalaze upućivanjem na sadržaj različitih nacionalnih propisa⁵². Stoga predlažem da se ne usvoji širok pristup značenju koje treba dati odredbama navedenog članka 30., radi usklađivanja s ciljevima ujednačenosti i pravne sigurnosti iz tog članka⁵³.

45 — Moje isticanje

46 — To je osobito slučaj u članku 2. stavku 1., članku 5. točki 6., članku 12. stavku 1., članku 16. stavku 2. i članku 22. točki 4. te uredbe. Te su odredbe u suprotnosti s pravilima o međunarodnoj nadležnosti koje se obično nazivaju „posebnima” zato što „izravno određuju nadležni sud bez da [moraju] upućivati na pravila o nadležnosti koja su na snazi u državi u kojoj se može nalaziti takav sud”, kako bi, među svim sudovima te države ustanovila koji sud mora odlučivati o tom sporu, kao što to navodi P. Jenard u svom Izvješću o Briselskoj konvenciji (SL 1979., C 59, str. 22.).

47 — Taj sud ističe da ako je u jednoj državi članici provedena mjera izvođenja dokaza, tuženik je u tom dokaznom postupku upućen da je tužba protiv njega neminovna i vjerojatno će, poput društva HanseYachts u ovom slučaju, imati inicijativu da pred sudom druge države članice koji za njega može biti pogodniji pokrene parnicu o meritumu.

48 — Vidjeti Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru o primjeni Uredbe br. 44/2001 (COM (2009) 174 *final*, t. 3.4. i 3.5.).

49 — Sukladno toj uvodnoj izjavi 15., „[m]ora postojati jasan i učinkovit mehanizam za rješavanje slučajeva litispencije i povezanih postupaka te za sprečavanje problema koji proizlaze iz razlika među državama članicama s obzirom na utvrđivanje trenutka od kojega se predmet smatra neriješenim. U svrh[u] Uredbe, taj bi se trenutak trebao autonomno utvrđivati”.

50 — Iz obrazloženja Prijedloga Komisije koji je doveo do usvajanja Uredbe br. 44/2001, od 14. srpnja 1997. (COM (1999) 348 *final*), proizlazi da „autonomna definicija trenutka kada je predmet „pokrenut” u smislu članaka 27. i 28. prije svega nastoji „popuniti prazninu u Briselskoj konvenciji” i teži „pomiriti različite postupovne sustave osiguravajući pri tome jednakost oružja tuženika, s jedne strane, i zaštitu od zlorabe postupka, s druge strane” (vidjeti str. 7., 20., i 21.).

51 — Sud je istaknuo tu različitost nacionalnih pravila u presudi od 7. lipnja 1984., Zelger (129/83, EU:C:1984:215, t. 10. i slj.), koja se odnosi na Briselsku konvenciju.

52 — Taj članak 30. propisuje da je trenutak pokretanja postupka pred sudom trenutak u kojemu je sudu predano pismeno o pokretanju postupka ili istovjetno pismeno glade država članica u kojima to pismeno treba biti dostavljeno naknadno (točka 1.) ili pak trenutak u kojemu ga je primilo tijelo odgovorno za dostavu ako se pismeno treba dostaviti prije njegove predaje sudu (točka 2.). Vidjeti također presudu od 22. listopada 2015., Aannemingsbedrijf Aertssen i Aertssen Terrasements (C-523/14, EU:C:2015:722, t. 57.), i analogijom rješenja od 16. srpnja 2015., P (C-507/14, neobjavljeno, EU:C:2015:512, t. 30. i slj.) i od 22. lipnja 2016., M. H. (C-173/16, EU:C:2016:542, t. 24. i 28.).

53 — Komunikacija Komisije Vijeću i Europskom parlamentu od 26. studenoga 1997., s nazivom „Prema većoj učinkovitosti u dobivanju i provedbi odluka unutar Europske unije” (COM (97) 609 *final*), izričito je navela da bi umetanje takve ujednačene definicije omogućilo pojačavanje pravne sigurnosti i učinkovitosti mehanizama koji se primjenjuju na litispenciju (vidjeti str. 11., t. 15., i str 35.).

69. Kao treće, sud koji je uputio zahtjev u prilog svojoj tezi iznosi praktične argumente, koje ne smatram uvjerljivima. Sud koji je uputio zahtjev tvrdi da bi mjera vještačenja koju je u ovom slučaju odredio francuski sud bolje odgovarala pitanjima materijalnog prava koja se mogu postaviti u okviru postupka o meritumu koji se odvija u Francuskoj i da bi trebalo izbjeći troškove koji mogu biti prouzročeni eventualnim saslušanjem vještaka u Njemačkoj. Prema mojem mišljenju, navedena su ograničenja daleko od nepremostivih i takva razmatranja ne mogu nadjačati ona koja se temelje kako na tekstu, tako i na cilju članka 30. Uredbe br. 44/2001 koje sam upravo izložio.

70. Konačno, ako se, kao što predlažem⁵⁴, utvrdi da dokazni postupak prije pokretanja same parnice nema istu osnovu i isti predmet kao postupak o meritumu, u smislu članka 27. navedene uredbe, čini mi se teškim prihvatiti da se pismeno kojim je pokrenut taj postupak izvođenja dokaza može i dalje smatrati „pismeno[m] o pokretanju postupka ili istovjetn[im] pismeno[m]”, o pokretanju postupka o meritumu koji se nastavlja na rezultate postupka izvođenja dokaza, u smislu njezina članka 30.

71. Nepostojanje postupovne cjeline potvrđeno je posebice s obzirom na podatke u glavnom postupku. Naime, kao što to navode i francuska vlada i Komisija, sam tekst članka 145. ZGP-a dovodi u pitanje tezu o postojanju materijalnog nastavka između dokaznog postupka propisanog navedenim člankom i naknadnog postupka o meritumu jer ta odredba izričito navodi da zahtjev za predviđenu mjeru izvođenja dokaza mora biti postavljen točno „prije pokretanja same parnice”, a ne biti povezan s njom⁵⁵.

72. Moja je analiza pojačana činjenicom da nastavne radnje na mjeru izvođenja dokaza *in futurum*, u ovom slučaju uzimanje u obzir nalaza i mišljenja sudskog vještaka, ne poduzima sud koji je odredio tu mjeru. Naime, kao što navodi francuska vlada, postupak pred tim sudom iscrpljen je kad on donese odluku kojom odobri ili odbije zahtjev za takvu mjeru. Usto, navedena odluka uopće nema učinak pravomoćno presuđene stvari u glavnom postupku⁵⁶.

73. Štoviše, parnica o meritumu ne pokreće se nužno nakon dokaznog postupka, s obzirom na to da na kraju mjere izvođenja dokaza, zainteresirana osoba, koja nema obvezu pokrenuti postupak, može radije odabrati nagodbu ili odustati od svih tužbi protiv suprotne stranke. Čak i kad je podnesena tužba o meritumu, ona može biti podnesena pred drugim sudom, kao što je bio slučaj u ovom postupku, s obzirom na to da je vještačenje odredio tribunal de commerce de Marseille (Trgovački sud u Marseilleu), dok je tužba o meritumu podnesena pred tribunalom de commerce de Toulon (Trgovački sud u Toulonu)⁵⁷.

54 — Vidjeti točke 57. i slj. ovog mišljenja.

55 — Francuska vlada navodi da, na temelju ustaljene sudske prakse francuskog Kasacijskog suda (vidjeti osobito presude 2. građanskog vijeća od 5. veljače 2009., br. 07-21.572, dostupne na sljedećoj internetskoj adresi: <https://www.legifrance.gouv.fr>), mjera izvođenja dokaza *in futurum* koja je zatražena kad je parnica o meritumu već pokrenuta bit će proglašena nedopuštenom.

56 — Ta vlada pobliže navodi da, što se tiče zahtjeva za privremenu pravnu zaštitu kojom se određuje vještačenje, kao u ovom slučaju, sud koji je odredio privremenu pravnu zaštitu na temelju članka 145. ZGP-a ne može više, u okviru postupka koji je pred njime u tijeku, niti odrediti novo vještačenje niti odlučiti o dostavljenom nalazu i mišljenju jer je samo na sudu koji odlučuje o meritumu da, po potrebi, ocjenjuje tako određeno vještačenje.

57 — Razlog zbog kojeg su sudovi pred kojim je pokrenut postupak različiti ne proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje.

74. Poput društva HanseYachts i Komisije, smatram da pravilo o odgodi koje se odnosi na zastaru, a koje je navedeno u članku 2239. francuskog Građanskog zakonika⁵⁸, na koji se pozivaju sud koji je uputio zahtjev i društvo Port d'Hiver Yachting kako bi istaknuli da postoji izravna veza između mjere izvođenja dokaza *in futurum* i parnice o meritumu koja je naknadno pokrenuta, ne može valjano dovesti u pitanje prethodna razmatranja jer ta odredba ne utvrđuje postojanje navodne postupovne cjeline⁵⁹.

75. Stoga smatram da u slučaju poput ovoga ne postoji kontinuitet na koji se poziva sud koji je uputio zahtjev. Štoviše, čini mi se da taj sud priznaje da je predmetni dokazni postupak pravno razdvojen od parnice o meritumu, posebice s obzirom na članak 145. ZGP-a⁶⁰ jer, kao što je navedeno u njegovu prethodnom pitanju, taj sud prvi postupak kvalificira kao „autonoman” u odnosu na drugi.

76. Imajući u vidu sve te čimbenike, smatram da članke 27. i 30. Uredbe br. 44/2001 treba tumačiti zajedno u smislu da, kad je pokrenut postupak o meritumu u jednoj državi članici nakon rezultata mjere izvođenja dokaza *in futurum*, ne može se smatrati da je taj postupak pokrenut podnošenjem prijedloga za određivanje navedene mjere u toj istoj državi. Stoga, sud u drugoj državi članici pred kojim je nakon tog dokaznog postupka, ali prije pokretanja navedenog postupka o meritumu, pokrenuta parnica s istim strankama i istim predmetom i osnovom kao potonji postupak, ne treba zbog litispendencije zastati s postupkom na temelju te uredbe jer taj sud nije sud pred kojim je započet drugi postupak.

77. Kao što sam već naveo⁶¹, ne čini mi se da u ovom predmetu treba tumačiti članak 31. Uredbe br. 44/2001. Međutim, radi iscrpnosti spomenut ću da je sud koji je uputio zahtjev na kraju obrazloženja svoje odluke naveo mogućnost uzimanja u obzir presude St. Paul Dairy⁶², koja se odnosi na članak 24. Briselske konvencije, koji u biti odgovara navedenom članku 31. Sud je u toj presudi presudio da kvalifikacija „privremene i zaštitne mjere” u smislu tog članka 24. ne obuhvaća mjere izvođenja dokaza čiji je jedini cilj da podnositelju omoguće da prije pokretanja same parnice procjeni mogućnosti za uspjeh⁶³, osobito zbog potrebe izbjegavanja umnažanja osnova nadležnosti u pogledu istog pravnog odnosa.

78. Sud koji je uputio zahtjev predlaže da bi mjere izvođenja dokaza propisane u članku 145. ZGP-a mogle odgovarati mjerama iz navedene presude i da njezino obrazloženje – za tumačenje koje treba dati članku 30. Uredbe br. 44/2001 koji je predmet njegova prethodnog pitanja – može značiti to da, kad je u jednoj državi članici određena mjera izvođenja dokaza tog tipa, nije dopušteno podnijeti tužbu o meritumu u drugoj državi članici.

58 — Sukladno tom članku, koji se nalazi u Knjizi III, s naslovom „Različiti načini stjecanja vlasništva”, glavi XX, s naslovom „Zastara”, Građanskog zakonika, „[z]astara je također prekinuta kad sud prihvati zahtjev za mjeru izvođenja dokaza koji je podnesen prije parnice” i „[z]astarni rok ponovno počinje teći, za razdoblje koje ne može biti manje od šest mjeseci, računajući od dana kad je mjera bila izvršena”.

59 — Navedeni članak 2239. teži strankama pružiti razdoblje za razmišljanje kako bi ocijenile je li prikladno pokrenuti parnicu o meritumu na temelju rezultata mjere izvođenja dokaza, bez automatizma (vidjeti Marchand, X., Savatic, P., i Audouy, J., „Mesures d’instruction exécutées par un technicien”, *JurisClasseur Procédure civile*, svezak 660., 2011., t. 24. kao i 238. i slj.).

60 — Francuski kasacijski sud odlučio je u tom smislu, s obzirom na to da je presudio da, kad spor ima međunarodni karakter, provedba mjere izvođenja dokaza na području Francuske na temelju članka 145. ZGP-a podliježe francuskom zakonu, neovisno o zakonodavstvu koje može biti primjenjivo na parnicu o meritumu koja će eventualno biti pokrenuta nakon te mjere (presuda 1. građanskog vijeća, od 3. studenoga 2016., br. 15-20.495, dostupna na sljedećoj internetskoj stranici: <https://www.legifrance.gouv.fr>). Moguće je razdvojiti postupak u svrhu mjere izvođenja dokaza *in futurum* od eventualne naknadne parnice o meritumu i tako ih podvrgnuti različitim pravnim pravilima, stoga što potonji postupak „nije nastavak” prvog, prema Théry, P., „Le référé probatoire et l’application dans le temps de la loi du 17 juin 2008”, *RDI*, 2009., str. 481.

61 — Vidjeti točku 45. ovog mišljenja.

62 — Presuda od 28. travnja 2005. (C-104/03, EU:C:2005:255), u pogledu koje sud koji je uputio zahtjev posebice upućuje na točke 19. i slj.

63 — Naime, mjera koja određuje saslušanje svjedoka s ciljem omogućavanja tužitelju da procijeni svrsishodnost eventualne tužbe, odredi osnovanost takve tužbe i da ocijeni relevantnost tužbenih razloga na koje se u tom okviru može pozvati.

79. Čini mi se da pitanje može li se mjera izvođenja dokaza prije pokretanja same parnice smatrati privremenom i zaštitnom mjerom u smislu članka 31. Uredbe br. 44/2001, u ovom kontekstu zahtijeva samo kratku analizu, s obzirom na to da je sud koji je uputio zahtjev tu problematiku ovdje istaknuo samo podredno i da je dovela do različitih stajališta, posebice u pogledu članka 145. ZGP-a, ne samo u pisanim očitovanjima i odgovorima koji su u ovom predmetu podneseni Sudu⁶⁴ nego i u pravnoj teoriji⁶⁵.

80. S tim u vezi samo ću navesti da, strukturalno, članak 31. čini odjeljak 10. Uredbe br. 44/2001 koji se odnosi na privremene i zaštitne mjere, dok se članci 27. i 30. te uredbe, čije se tumačenje jedino traži u ovom predmetu, nalaze u njezinu odjeljku 9., koji se odnosi na litispenciju i povezane postupke. Materijalno, za razliku od tih potonjih odredbi, koje uređuju odnos između paralelnih postupaka koji su u tijeku u različitim državama članicama, članak 31. počinje od sasvim drugačije logike jer navodi derogacijsko pravilo o nadležnosti, koje stoga Sud poima usko⁶⁶, prema kojem sud jedne države članice može odrediti privremenu ili zaštitnu mjeru čak i kada na temelju navedene uredbe sud druge države članice zadržava nadležnost za odlučivanje o meritumu.

81. Stoga smatram da se, vodeći računa o predmetu preoblikovanog prethodnog pitanja ne mogu analogijom primijeniti zaključci u pogledu presude St. Paul Dairy⁶⁷ i da, u svakom slučaju, sadržaj te presude ne može dovesti u pitanje moje predloženo tumačenje članaka 27. i 30. Uredbe br. 44/2001 u ovom predmetu⁶⁸.

V – Zaključak

82. U svjetlu prethodnih razmatranja, predlažem Sudu da na prethodno pitanje koje je uputio Landgericht Stralsund (Zemaljski sud u Stralsundu, Njemačka) odgovori na sljedeći način:

Članak 27. i članak 30. točku 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima treba tumačiti na način da, kad je u jednoj državi članici proveden samostalan dokazni postupak koji ide za time da se odredi mjera izvođenja dokaza prije pokretanja same parnice i kad je pred sudom iste države članice pokrenuta parnica o meritumu nakon rezultata navedene mjere izvođenja dokaza, trenutak u kojem se smatra da je pred tim sudom „započeo postupak” u smislu navedenog članka 30., ne proteže se do pokretanja dokaznog postupka, iz čega proizlazi da sud druge države članice pred kojim je u međuvremenu pokrenuta parnica o meritumu koja ima iste stranke i isti predmet i osnovu kao ona koja je gore navedena, treba smatrati „sudom koji je prvi započeo postupak” u smislu navedenog članka 27.

64 — Konkretno, francuska vlada smatra da se mjera izvođenja dokaza *in futurum*, poput one koja je određena u ovom slučaju primjenom članka 145. ZGP-a, može kvalificirati kao „privremena ili zaštitna mjera” u smislu članka 31. Uredbe br. 44/2001, pozivajući se na presudu francuskog Kasacijskog suda u tom pogledu (presuda 1. građanskog vijeća, od 11. prosinca 2001., br. 00-18.547, dostupna na sljedećoj internetskoj stranici: <https://www.legifrance.gouv.fr>), dok Komisija podržava suprotnu tezu.

65 — Vidjeti osobito Beraudo, J.-P., i Beraudo, M.-J., „Convention de Bruxelles du 27 septembre 1698, convention de Lugano du 16 septembre 1988 et règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 2 décembre 2000 – Compétence – Règles de compétence dérogatoires”, *JurisClasseur Europe*, svezak 3031., 2012., t. 39.; Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, LGDJ-Lextenso, Issy-les-Moulineaux, 5. izdanje, 2015., t. 308-1. i navedenu pravnu literaturu.

66 — Vidjeti u tom smislu presudu od 27. travnja 1999., Mietz (C-99/96, EU:C:1999:202, t. 46. i 47.) o istovjetnoj odredbi koja se nalazi u članku 24. Briselske konvencije.

67 — Presuda od 28. travnja 2005. (C-104/03, EU:C:2005:255)

68 — Vidjeti točku 76. ovog mišljenja.